

Beheer van vossen: schipperen tussen koesteren en bestrijden

Foto: Hans Dekker

Inhoudsopgave

Beheer van vossen: schipperen tussen koesteren en bestrijden	19
Kosten en doelrealisatie van omvorming naar kleinschalig gestructureerd bos	23
Korte mededelingen	24
Effecten van veranderend bosbeheer op de houtkwaliteit	25
Uw organisatie: Sovon Vogelonderzoek Nederland	27
De vogelrichtlijn in de praktijk	28
Persoonlijke beschermingsmiddelen: Goede zichtbaarheid vergroot veiligheid	29
Extra: CAO Particuliere Bosbouw	

VAN DE REDACTIE

In dit nummer komt u een 'rubriek' tegen die we in ons blad wat systematischer dan tot nog toe willen invullen: de bespreking van wetenschappelijke onderzoeksrapporten die van belang kunnen zijn voor de lezer. U moet dit artikel als een voorlopige vorm zien. De redactie is het er nog niet over eens of deze manier van beschrijven van een rapport (die het midden houdt tussen een samenvatting en een recensie) voor herhaling vatbaar is.

Tot nu toe kent het Vakblad aankondigingen en recensies van bijvoorbeeld boeken. Dat het nu om rapporten gaat, is niet principieel van belang. Wel dat de meestal aangekondigde en zeker de gerecenseerde werken zo interessant (kunnen) zijn voor de lezer dat deze ze ook met reden zou kunnen kopen. Dit ligt anders bij wetenschappelijke rapporten over beheersvraagstukken; die acht de redactie in het algemeen wel van belang voor de lezer, in zoverre dat ze belangrijke informatie voor de beheerder kunnen bevatten. Maar meestal zijn het geen werken die de lezer snel zal kopen, zeker de particulier. Daarvoor zijn ze misschien toch qua aard en stijl wat te ontoegankelijk.

De discussie binnen de redactie spitst zich dus niet toe op de vraag of we iets moeten met deze rapporten: dat is zeker het geval. Het gaat erom hoe we ze gaan presenteren. Misschien dat we het vaak bij een aankondiging (eventueel met samenvatting) van de auteurs zullen laten en in sommige gevallen een recensie overwegen indien het om werken gaat waarvan de redactie meent dat zij in hun geheel interessant zijn voor de lezer. U merkt het wel.

18

COLOFON

Dit blad is de voortzetting van
Bosbouwvoorlichting.

Redactie en administratie

Informatie- en KennisCentrum
Natuurbeheer

Postbus 30, 6700 AA Wageningen

Tel.: 0317 - 474 919 (secretariaat)

Fax: 0317 - 427 561

Tel.: 0317 - 474 801 (administratie)

Redactie

P. Aukes

L.H.J. Cleiren

E. Deelen

H. Dekker

G. van Duinhoven (eindredactie)

J.L.J. Hendriks

R.J.J. Hendriks

J.L. van der Jagt

Chr. Maas Geesteranus (voorzitter)

Mw. Y. Ricord-Karis (secretariaat)

H. Vernhout

© 2000

Uitgave van het IKC Natuurbeheer,
directie Natuurbeheer,
ministerie van Landbouw, Natuurbeheer
en Vissertij

Overnemen van artikelen is toegestaan
met vermelding van bron en auteurs-
naam.

Vormgeving: Plano-Design, Den Haag

Druk: Ponsen en Looijen bv, Wageningen

Het vakblad Natuurbeheer is gratis
verkrijgbaar bij het IKC Natuurbeheer.
Tel. 0317 - 474 801

ISSN 1388-4875

BEHEER VAN VOSSEN: SCHIPPEN TUSSEN KOESTEREN EN BESTRIJDEN

E.J. Al

Vossen die leven in ongerepte, uitgestrekte natuurgebieden vervullen voor het ecosysteem een belangrijke functie als predator van vooral kleinere dieren en als opruimer van kadavers. Daarbij heeft de evolutie hen gezegend met bijzondere capaciteiten: vossen weten zich onder zeer uiteenlopende omstandigheden snel aan te passen. Daarom weet onze rode vos zich te handhaven vanaf de onherbergzame poolstreken tot in woestijnen en hooggebergten. Deze bijzondere kwaliteiten keren zich echter tegen de vos als hij in de buurt van mensen verblijft. Volgens boze stemmen veroorzaakt Reintje dan schade aan eigendom en natuur en bedreigt hij daarbij de volksgezondheid. Rest er dan nog een andere keus dan het bestrijden van deze kwelgeest? Het nu volgende artikel gaat in op de manier waarop in Nederland een nieuwe benadering ontstaat voor het beheren van vossen in ons landschap.

Beleid

Met de Flora- en Faunawet van 1998 is voor het beheer van wilde fauna het principe ingevoerd van "geen jacht, tenzij...". Het Nederlandse beleid heeft hiermee gebroken met een lange traditie, waarbij bestrijding van vossen vanzelfsprekend was. In de nieuwe situatie kan bejaging van een diersoort alleen als Gedeputeerde Staten vergunning en ontheffing verlenen aan een faunabeheerseenheid (de opvolger van de WBE). Hierbij spelen criteria zoals bedreiging van de volksgezondheid, openbare veiligheid en schade aan bijvoorbeeld vee, gewassen, bossen en flora en fauna een bepalende rol. Bovendien worden diersoorten alleen nog bestreden als meer duurzame oplossingen voor beperking van schade onvoldoende effect hebben. Volgens uiteenlopende geluiden uit de jagerswereld en de vogelbescherming vormt de vos in Nederland een serieuze bedreiging. Daarom heeft de directie Natuurbeheer van het ministerie van LNV de feiten op een rij laten zetten in het onlangs verschenen IBN-DLO rapport 447: "Ruim baan voor de vos". In dit rapport zijn onderzoeksresultaten van de laatste dertig jaar over de vos bijeengebracht om tot een zo breed mogelijk beeld van de vos in Nederland te komen. Door het bieden van een wetenschappelijk onder-

bouwd inzicht in de rol van de vos als grootste overgebleven predator van Nederland, wil het ministerie bijdragen aan het vinden van duurzame oplossingen voor het beperken van vossenschade. Het gaat daarbij om de vragen in hoeverre er sprake is van bedreiging en schade door vossen, of die schade is te voorkomen en wat de te verwachten gevolgen zijn van de nieuw ingeslagen beleidsweg?

Vossen als bedreiging

Het staat buiten kijf dat zelfs geringe dichtheden van vossen een serieuze bedreiging vormen voor pluimvee dat onbeschermd rondloopt. De vos weet op soms vernuftige wijze het verblijf binnen te dringen, terwijl het pluimvee daar geen uitweg heeft. De pluimveehouder zal dus moeten zorgen voor vossdichte omheiningen. De vraag is echter of de vos ook een bedreiging vormt voor vrij levende diersoorten die op zijn menu staan.

Huidige wetenschappelijke inzichten geven voor droge natuurgebieden aan dat vossen weliswaar niet de werkelijke oorzaak zijn van het verdwijnen van diersoorten maar dat ze ze wel de nekslag kunnen geven. Als voorbeeld het korhoen. Deze cultuurvolgende soort is sterk in aantal achteruitgegaan door

het verdwijnen van de afwisseling van heide, jonge dennenaanplant, hoogveen en cultuurland. In het verleden kwam dit dicht bij elkaar voor, vooral in midden- en oost Nederland. Uiteindelijk zijn de gebieden waar deze diersoort nog voorkomt zo klein, dat de korhoenders geen reële kans meer hebben zich te handhaven als vossen hun nesten kunnen bereiken. Ze kunnen niet meer uitwijken en daar weet de vos wel raad mee. In een soortbeschermingsplan voor het korhoen zal de natuurbeheerder dus moeten zorgen voor het onbereikbaar maken voor de vos van de broedgebieden. Op droge zandgronden is daarnaast sprake van concurrentie met jachtbelangen. De vos jaagt graag op konijn, haas, fazant en ook reekalf en andere niet bedreigde, tot nu toe bejaagbare diersoorten.

Over de rol van vossen in natte natuurgebieden en qua openheid verwante cultuurgebieden geldt in hoofdlijnen hetzelfde verhaal. Het aantal kwetsbare soorten is alleen hoger. Verdroging, versnippering en vermessing zorgen er samen met de recreatiedruk voor dat veel vogelsoorten er niet meer broeden. De plekken die dan nog geschikt zijn voor broeden kunnen een hoger risico voor predatie door vossen inhouden.

Bodembroeders

Bodembroeders komen veel voor in open vegetatiegebieden zoals de natuurlijke duinen en wetlands of de wat cultuurlijker typen als graslanden, heiden, moerassen en veengebieden. Broedkolonies van vogelsoorten in de duinen of moerasgebieden blijken zeer kwetsbaar als de vos eenmaal verschijnt. Broedsuccessen van deze vogels hangen vaak samen met hun mogelijkheden om op eilandjes of vloten te broeden die voor predatoren moeilijk bereikbaar zijn. Voor eendenpopulaties in de duinen blijkt de beschikbaarheid van dit soort eilandjes van groot belang. Door het verdrogen van de duinen in de laatste decennia zijn dergelijke eilandmilieus voor een groot deel verdwenen en daar maakt de vos goed gebruik van. Toch is de vossenpredatie landelijk gezien niet de oorzaak van de recente achteruitgang van de broedkolonies van bijvoorbeeld kokmeeuwen en lepelaars. Deze vogels wijken met succes uit

Bejagen van de vos zal in de toekomst als laatste middel gebruikt worden om problemen op te lossen waar de vos een rol in speelt. Foto: Hans Dekker.

20

naar andere, veiliger en geschikter broedplaatsen. Verdroging en recreatie verminderen de geschikte broedgebieden voor wulp en purperreiger waardoor deze wetlandsoorten uit Nederland verdwijnen. In Nederland zijn echter veel gebieden geschikt geworden voor bodembroeders doordat lang geleden polders zijn drooggelegd en uitgestrekte weidegebieden zijn aangelegd. De grutto bijvoorbeeld past zich aan door van geconcentreerde broedkolonies in drassige hoogveen en heidegebieden over te gaan naar meer verspreid nestelen. Zij doen dat in een biotoop dat voor hen ook gunstiger is, de Nederlandse cultuurgraslanden. Bodembroeders zoals grauwe ganzen en een aantal eendsoorten hadden tot nu toe plaatselijk overlast van vossenpredatie, maar wisten over het algemeen wel elders veilige nestplaatsen te vinden. Echter ook de vossen, die zich van nature minder thuis voelen in natte terreinen, hebben weinig moeite met het betreden van deze open grasvlakten. De vos

maakt daar dankbaar gebruik van aanwezige dekkingsmogelijkheden zoals houtwallen, struwelen, rietkragen en slootkanten. In open vlakten voelt hij zich niet op zijn gemak. In de nattere terreinen benutten ze zonder schroom de verbindingswegen op kaden en dijken, van waar zij diep de wetlands binnendringen.

Voor wat betreft fazanten en patrijzen is aangetoond dat het verschijnen van de vos in de duinen uiteindelijk tot een lager, maar constant populatieniveau heeft geleid. Hier kan het verband echter ook gelegd worden met het gelijktijdig ingevoerde verbod op het uitzetten van fazanten, het intensiveren van de landbouw en de veranderde gewasenteelt. Alleen in de minder gunstige leefgebieden heeft de vos aantoonbaar geleid tot een aanzienlijke reductie in de stand van deze hoenders. Voor andere bodembroeders zoals veldleeuwerik, graspieper, nachtzwaluw, oeverzwaluw en tapuut is zelfs geen verband gevonden tussen het voorkomen van vossen

en het aantalsverloop. Bij de achteruitgang van deze bodembroeders is de rol van de vos weliswaar één van de factoren, maar deze is over het geheel genomen van ondergeschikte betekenis.

Kleine prooidieren en exoten

In de Noord-Hollandse duinen blijkt de hermelijn praktisch te zijn verdwenen na de komst van de vos, terwijl de buning zich goed heeft kunnen handhaven. Vossen blijken ook een duidelijk effect op de hazenstand te hebben. Hoewel bekend is dat vossen soms reekalveren verschalken, is geen effect van de vos op reeënpopulaties gevonden. Mogelijk speelt hier het hoge vossenafschot in Nederland een belangrijke rol. Predatie van andere "schadeveroorzakers" is een ondergewaardeerde kwaliteit van de vos. Zo eten vossen botulismeslachtoffers en beperken daarmee de ziekteverspreiding. Vossen blijken in de duinen bijvoorbeeld de verwilderde huiskattenpopulaties belangrijk te hebben teruggedrongen. Ook vangt de vos graag bruine ratten. Voor Nederland

bestaan slechts weinig waarnemingen van predatie van woelrat, muskusrat en beverrat maar in andere Europese landen is bekend dat predatie van deze soorten aanzienlijk kan zijn. De intensieve bestrijding van deze prooidieren in Nederland kan hier een rol spelen. Kleine prooisorten, zoals muizen en konijnen, worden qua populatieomvang voornamelijk gereguleerd door voedselaanbod en ziekten. Predatie door vossen speelt geen rol van betekenis. Wel neemt in jaren met bijvoorbeeld veel veldmuizen de vossenpredatie af op nesten van weidevogels. Er is geen effect van predatie door vossen op de populaties van hagedissensoorten.

Als conclusie over de vossen als bedreiging voor de natuur geldt daarom dat het probleem zich toespitst op vogelsoorten van open landschappen. Vogels houden steeds minder uitwijkmogelijkheden over door de vermindering van kwaliteit en oppervlakte van die landschappen door de mens. De vos benut zijn kansen hier optimaal. De beheerder kan dus het beste afwegen of hij de bedreigde vogelsoorten door gerichte bescherming helpt door het treffen van maatregelen om de vossen (en andere predatoren) uit de buurt te houden. Hierbij verdient een duurzame aanpak de voorkeur, waar in het volgende stukje nader op ingegaan zal worden.

Duurzame oplossingen

De huidige jachtdruk op de vos is in veel gebieden hoog. De vossenbestrijding heeft er in het verleden toe geleid dat Nederland ook ten opzichte van de ons omringende landen een lage vossenstand kent. De permanente bestrijding van vossen blijkt echter, net zo min als bestrijding van muskusratten, een duurzame oplossing. Het is op termijn vanwege de kosten, de organisatie en de publieke opinie niet vol te houden. Ons landschap biedt echter voldoende natuurlijk en kunstmatig voedsel en overlevingsmogelijkheden voor hogere dichtheden aan vossen. Daarom mag verwacht worden dat de vossendichtheid in Nederland zal toenemen indien deze soort niet of minder bejaagd

Tabel 1. Duurzame maatregelen om ongewenste predatie-effecten van vossen tegen te gaan.

Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> ● Plaatsen van elektrische bedrading om kwetsbare broedkolonies ● Dekking biedende vegetatie rondom broedkolonies opruimen ● Bij lage vossendichtheden de omgeving van broedkolonie minder aantrekkelijk maken door verontrusting van dagrustplekken en hollen, bijvoorbeeld met getrainde honden ● Niet bijvoeren van wilde zwijnen in grote natuurgebieden
Wetlands (moerassen, venen)	<ul style="list-style-type: none"> ● Hoog opzetten van waterstand in de broedtijd ● Aantal kaden en droge verbindingen door gebied tot minimum beperken ● Broedeilanden creëren die minstens op een afstand van 100 meter van het vaste land liggen.
Vrijstaande huizen, campings en boerderijen	<ul style="list-style-type: none"> ● Goed afschermen van menselijk afval, kleinvee en voorraden maïs en vruchten

*Veel problemen met vossen hangen samen met een kunstmatig te hoog voedselaanbod in natuurlijke perioden van voedselschaarste in de winter, met een verhoogde populatieaanwas als gevolg. Daarom is afschermen van menselijke voedselbronnen in het buitengebied noodzakelijk. In grote natuurgebieden stopzetten van bijvoeren van wilde zwijnen resulteert in een natuurlijker (meestal lagere) zwijnenstand en voorkomt dat vossen (en dassen) in tijden van schaarste van dit voedselaanbod profiteren.

wordt. Er zullen dan andere manieren gevonden moeten worden om problemen, die samenhangen met de aanwezigheid van de vos, op te lossen. Bejagen van de vos zal in de toekomst als laatste middel gebruikt worden om problemen op te lossen waar de vos een rol in speelt. Uit het voorafgaande blijkt dat dit vooral in de open weidegebieden tot urgente vragen om effectieve duurzame oplossingen zal leiden.

Algemeen

In tabel 1 staan een aantal mogelijkheden om op meer duurzame wijze het de vossen moeilijker te maken kwetsbare populaties te prederen. Duurzaam betekent een gunstige verhouding tussen kosten en arbeidsinzet en het effect van de ingreep, maatschappelijk acceptabel en bijdragend aan behoud of herstel van bedreigde natuurwaarden. Indien de duurzame maatregelen aantoonbaar onvoldoende blijken te werken, kan Gedeputeerde Staten besluiten tot het verlenen van vergunningen voor het bejagen van vossen. Bejagen blijft dus in sommige situaties mogelijk en

nodig ter behoud van bijvoorbeeld de aanwezige populaties bodembroeders. Onder het nieuwe faunabeleid zullen de vossenpopulaties landelijk belangrijk minder bejaagd gaan worden, waardoor andere regulatiemechanismen in belang gaan toenemen. Zo zal naar verwachting het verkeer een steeds belangrijkere sterftfactor worden door het minder afschieten van zwervende vossen. Ook natuurlijke geboortenbeperking, jeugdsterfte, ziekten en parasieten zullen bij beëindigen of verminderen van de jacht een grote rol krijgen in de regulatie van vossenpopulaties. Indien GS een vergunning voor het bejagen van vossen verleent, is februari tot mei de meest effectieve periode om te jagen. Door het sterk territoriale gedrag van vossen in deze tijd van het jaar is de kans klein dat nieuwe vossen de vrijgekomen territoria zullen bezetten. In deze periode is onder strikte voorwaarden het verontrusten van hollen en potentiële nestgelegenheden met daartoe getrainde hondjes een preventief middel. Wel is het hierbij uitkijken dat het niet om een dassenburcht gaat. Overigens zullen ook de hondenbegeleiders hier zeker op letten om verwondingen of erger te voorkomen.

Het is de vraag of de vos een bedreiging vormt voor vrij levende diersoorten die op zijn menu staan. Foto: Hans Dekker.

Terwijl vossen zullen vluchten, verdedigen dassen hun burcht juist over het algemeen uitermate krachtig en effectief.

Uitgraven van vossenholen dient achterwege te blijven. Traditionele holen zijn later beter terug te vinden dan nadien nieuw gegraven holen. Bovendien is er een grote kans dat bijvoorbeeld aanwezige dassen worden verstoord.

Nieuw beleid

Als binnenkort de Flora- en Faunawet van kracht is, zullen vossen in grote natuurgebieden niet meer als vanzelfsprekend worden bejaagd. Hierbij spelen ook de praktische uitwerking van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn een belangrijke rol. Een gevolg van het nieuwe beleid zal zijn, dat vooral rondom grote onbejaagde natuurgebieden vossenpopulaties in omvang gaan toenemen. Gedeputeerde Staten zullen dan een belangrijke verantwoordelijkheid krijgen bij het beoordelen van hoe het faunabeheer moet plaatsvinden. De

richtlijnen die hierbij gehanteerd worden zullen per gebied anders ingevuld kunnen worden.

Dat niet de vos de reden van het achteruitgaan van prooidierpopulaties is, begint langzamerhand duidelijk te worden. In hoeverre de provincies deze nieuwe inzichten weten te verwerken in het toekomstige ruimtelijke ordenings-, natuur- en faunabeheersbeleid zal moeten blijken. Keuzen maken over ruimtegebruik ten gunste van natuur en ten koste van intensieve vormen van agrarisch en recreatief grondgebruik zijn kostbaar.

De verleiding zal groot zijn om de kosten voor betere inrichting en beheer van broedgebieden af te wegen tegen het simpelweg afschieten van een traditionele zondebok. Dit speelt zeker indien de uitvoerders van de Flora- en Faunawet niet de middelen krijgen om een inhoudelijk en beleidsmatig vliegende start te maken. Het is voor het beheer verstandig om met dit vooruitzicht zo veel mogelijk harde gegevens te verzamelen die de beoordeling van schade door vossen voor hun terreinen

kunnen onderbouwen. De verwachting is dat zowel jagers als dierenbeschermers zeer kritisch zullen kijken naar het vergunningenbeleid van Gedeputeerde Staten. Hoe meer feiten en gegevens ter beschikking staan bij het invullen van haar verantwoordelijkheid, hoe minder redenen er vanuit belanghebbenden zullen bestaan om tegen vergunningsbesluiten in beroep te gaan.

E.J. Al werkt bij het IKC Natuurbeheer, afdeling Bos.

met: Gerard Wezenberg, Dorp in het Groen van BOKD, telefoon 0592-315121, Francis Schennink, Stichting Steunpunt Biologische Boomteelt, telefoon 0343-531945 of Cultura Alfred Vijn, Biologisch dynamische Boomkwekerij Drenthe, telefoon 0521-381551.

Voor inlichtingen over het programma in de dorpen:

Echten: Annie Brandsma, tel. 0528-251273.

Klatering: Ina Wolters, tel. 0593-525698.

Gasselternijveenschemond:

Tom Bloeming, tel. 0599-653331.

G. Wezenberg werkt voor de Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe (BOKD) en F. Schennink voor de Stichting Steunpunt Biologische Boomteelt.

REACTIES OP HET ARTIKEL 'BEHEER VAN VOSSEN'

Naar aanleiding van het artikel in het Vakblad Natuurbeheer 2-2000 'Beheer van vossen: schipperen tussen koesteren en bestrijden' van E.J. Al, zijn twee schriftelijke reacties ontvangen. Zoals bekend is de plaats van de vos in de natuur omstreden en daarmee onderwerp van - langdurige en veelal emotionele - discussie. De heer Al geeft hieronder zijn reactie op de ingezonden brieven. Met betrekking tot de relatie vos - grondbroeders wijst de redactie overigens nog graag op de brochure 'Weidevogels en predatie', die Landschapsbeheer Nederland te Utrecht vorig jaar maart heeft uitgegeven. Tegen administratie- en verzendkosten ad f 4,00 aan te vragen bij genoemde instelling, tel. 030 - 2345010 of Postbus 12048, 3501 AA Utrecht. Deze brochure geeft een goed overzicht van het onderwerp en hoe er in de praktijk mee kan worden omgegaan.

De redactie

GEACHTE REDACTIE,

Met verontwaardiging heb ik het artikel over vossenbeheer van E.J. Al gelezen. Het beschrijvende deel bevat verschillende niet-onderbouwde, onlogische en halve waarheden. Daarnaast is het fragmentarisch en lijkt het een aan elkaar geplakt artikel waarbij onzorgvuldig met tijd en plaats van verschillende ontwikkelingen en feiten wordt omgegaan.

De reden van verontwaardiging en vooral zorg zijn echter door de auteur voorgestelde maatregelen om ongewenste predatie-effecten tegen te gaan in combinatie met het feit dat hij werkzaam is bij het IKC Natuurbeheer. Het is werkelijk onzinnig om schrikdraad te gaan plaatsen om broedkolonies, terwijl we juist bezig zijn zoveel mogelijk de onnatuurlijke barrières op te heffen voor onze fauna. Het verwijderen van kleine landschapselementen om broedkolonies is al een even onnatuurlijke maatregel die indruist tegen het beleid van verbeterende verbindingszones en behoud van kleine landschapselementen. Verder moet ik er niet aan denken om iedere week de natuurgebieden om een broedkolonie te verontnemen met honden om het minder aantrekkelijk te maken voor de vos. De vele negatieve bijeffecten van deze maatregelen zullen de voordelen waarschijnlijk

verre overtreffen. Daarbij moeten we bedenken dat genoemde maatregelen zich allemaal in beschermde natuurgebieden zouden moeten afspelen. Ook over het stoppen van bijvoorbeeld van wilde zwijnen blijkt de auteur ergens iets te hebben opgevangen zonder zich te vergewissen van de feiten. Er mag niet meer met dierlijk afval worden bijgevoerd en het veel gebruikte maïs wordt niet wezenlijk door de vos gegeten. Daarnaast is de enige plek waar zwijnen in Nederland voorkomen de Veluwe en dat is nu net niet de regio waar genoemde bedreigde niet (meer) voorkomen en de vos weinig schade aanricht. Het hoog opzetten van de waterstand in de broedtijd zal waarschijnlijk meer nesten doen verdrinken dan dat het aan verminderde predatie zal beschermen. Het creëren van broedeilanden zou voor een beperkt aantal vogelsoorten nog wel werken, maar een dergelijk postzegelbeschermbeleid moet toch voornamelijk gezien worden als een uiting van een al verloren slag. Laten we dan gewoon naar de diertuin gaan.

In Nederland zijn we met veel inspanning en geld bezig om een zo natuurlijk mogelijk ecologisch systeem terug te krijgen, beseffende dat een echt stukje oernatuur hier niet meer te verwezenlijken is. Laten we op die weg doorgaan en ons hier en daar noodzakelijk men

Foto: G. Wezenberg.

selijk ingrijpen zo natuurlijk mogelijk houden. Dat een jager of iemand van kritisch faunabeheer, die wellicht andere belangen voor ogen hebben, daar andere meningen over hebben, is op zichzelf niet zorgwekkend. Dat het IKC Natuurbeheer zo schrijft baart mij, als natuurbeheerder (waar vossen zonder aantoonbare schade niet bejaagd worden) echter wel grote zorgen.

Het Vakblad Natuurbeheer is een gemakkelijk te lezen en derhalve voor een breed publiek toegankelijk vakblad. Dit mag de redactie niet doen verleiden tot het plaatsen van onzorgvuldig en ondeskundig geschreven artikelen.

Met vriendelijke groeten,
M.C.C.M. Hulshof, Oud-Maarsseveen

'kwelgeest' is en dat de vos bijvoorbeeld de korhoenderpopulatie in Nederland vrijwel heeft uitgeroeid, maar anderzijds verzekert de scribe de goegemeente dat het allemaal verschrikkelijk meevalt, terwijl hij elders toch weer constateert dat 'broedkolonies van vogelsoorten in de duinen of moerasgebieden zeer kwetsbaar blijken als de vos eenmaal verschijnt'. Dit lijkt verdacht veel op een zwalkend beleid, met als enige doelstelling: 'laten we in 's hemelsnaam zorgen dat er niet meer op de klassieke manier op vossen wordt gejaagd, hoeveel schade en ellende zij ook veroorzaken'. Mij is het een raadsel dat verenigingen zoals Vogelbescherming, die toch pretenderen het beste met welke vogel dan ook voor te hebben, liever hun beschermelingen door een explosief toegenomen vossenstand laten decimeren, dan gewoon toe te geven dat tot voor een jaar of dertig, veertig een beperkte vossenstand de ideale toestand was.

Het betoog van E.J. Al bevat een groot aantal statements, om er een paar te noemen:

- 'De pluimveehouder zal dus moeten

zorgen voor vosdichte omheiningen'. Waarom? Dit is de schuldvraag omkeren. Niet de pluimveehouder is nalatig, maar de overheden die een ongebreidelde vossenstand propagieren.

- 'Huidige wetenschappelijke inzichten geven voor droge natuurgebieden aan dat vossen niet de werkelijke oorzaken zijn van het verdwijnen van diersoorten maar dat ze wel de nekslag kunnen geven'. De Romeinen noemden een dergelijke gedachtekrinkel al een contradictio in terminis. Is hij dat dan nu niet meer, omdat bepaalde belangen à tort et à travers moeten worden gedreven?
- 'De vossenbestrijding (in Nederland) heeft er in het verleden toe geleid dat Nederland ook ten opzichte van de ons omringende landen een lage vossenstand kent. De permanente bestrijding van vossen blijkt echter, net zo min als de bestrijding van muskusratten, een duurzame oplossing'. Hoe hebben wij het nu? Is dit bewuste wartaal of kunnen de moderne natuurbeheerders niet meer op hun vingers natellen?

60

GEACHTE REDACTIE,

Het komt mij voor dat de schrijver van het opstel over vossenbeheer, al of niet in opdracht van de werkgever, zich heeft laten leiden door het principe: weinig geven en veel nemen. Anders uitgedrukt: hij geeft toe dat de vos een

Foto: Hans Dekker